

Visoki predstavnik razvija strategiju za postupak prema “Pravilima puta”

Visoki predstavnik, Wolfgang Petritsch, danas je donio Odluku kojom se sudijama u BiH daje mandat da koriste slobodu odlučivanja pri određivanju pritvora protiv pojedinaca koje terete ozbiljna krivična djela, tokom krivičnog postupka, čime je uskladio Zakone o krivičnom postupku Federacije BiH (FBiH) i Republike Srpske (RS) sa evropskim konvencijama o ljudskim pravima. Ranije je prema zakonima oba entiteta taj pritvor bio obavezan. Ova Odluka je dio šire strategije da se na sveobuhvatan način rješavaju problemi krivičnih postupaka u BiH prema “Pravilima puta”.

Predmete koji su, ukoliko ih je odobrio Međunarodni tribunal za ratne zločine počinjene na području bivše Jugoslavije (Haški tribunal/ICTY) prema Rimskom sporazumu iz 1996. godine, u javnosti poznati kao “postupak prema Pravilima puta”, mogu rješavati domaći sudovi. Ured visokog predstavnika je u potpunosti svjestan osjetljivosti i značaja takvih suđenja čiji cilj nije samo da se počionoci izvedu pred lice pravde nego igraju i ključnu ulogu u sveopćem pomirenju. U ovom kontekstu je od izuzetnog značaja ne samo da se zadovolji pravda nego da cijela javnost vidi da je pravda zadovoljena.

Činjenica da procedura “Pravila puta” ne precizira gdje se trebaju raspravljati predmeti koje Haški tribunal vrati BiH je često dovođila do politiziranja suđenja, neprimjeren pritisak na sudstvo ili optužbe da ishod suđenja nije pravedan. Suđenja za ratne zločine koja su se vodila na nižim entitetskim sudovima su također bila predmet skepticizma u javnosti. Visoki predstavnik stoga namjerava osigurati da se sva takva suđenja od sada vode profesionalno i u nepristrasnoj i nediskriminirajućoj atmosferi. Cilj suđenja za ratne zločine je da se krivica pripiše pojedincima koji su počinili zločine, a ne cijelim

etničkim grupama.

U današnjoj Odluci visokog predstavnika se brišu član 183. stav 1 Zakona o krivičnom postupku FBiH i član 191. Zakona o krivičnom postupku RS. Sa ovom odlukom sudije više nemaju zakonsku obavezu da naređuju pritvor protiv osoba optuženih za teška krivična djela. Sudije će koristiti kriterije precizirane u važećem Krivičnom zakonu kako bi odredili da li bi pojedinac trebao ostati na slobodi tokom istrage i suđenja. Oni će, naprimjer, razmotriti da li postoji vjerovatnoća da će optuženi ponovo počiniti krivično djelo, izbjeći pojavljivanje na sudu ili uticati na svjedoke.

Obavezni pritvor je bio dio krivičnog zakona u slučajevima u kojima su pojedinci optuženi za krivična djela za koje je predviđena smrtna kazna. Smrtna kazna je ukinuta u BiH u skladu sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima, ali su relevantni članovi ostali i primjenjivani su u svim slučajevima teških krivičnih djela. Ovom odlukom su Zakoni o krivičnom postupku bh. entiteta usklađeni sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i Međunarodnom poveljom o građanskim i političkim pravima, u kojima je navedeno da, ne bi trebalo biti pravilo da se osobe do suđenja drže u pritvoru.

Odluka visokog predstavnika kojom su izmijenjeni entitetski Zakoni o krivičnom postupku stupa na snagu odmah i važi za sve slučajeve koji su trenutno u postupku bilo u istražnoj ili fazi suđenja. Ova Odluka će biti objavljena bez odlaganja u Službenim novinama FBiH i Službenom glasniku RS.